

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Донецький національний університет імені Василя Стуса
Факультет іноземних мов**

**«Зіставне вивчення германських,
романських і слов'янських мов і
літератур»**

МАТЕРІАЛИ

Міжвузівської наукової студентської конференції

12-13 квітня 2020 року

**Вінниця
2020**

Матеріали Міжвузівської наукової студентської конференції «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур» (12-13 квітня 2020 р.) / Ред. Колегія М. Я. Оленяк, О. О. Залужна, М. М. Юрковська, О.В. Білецька. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 252 с.

*До збірника включені матеріали Міжвузівської наукової студентської конференції «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур» (12-13 квітня 2020 року), присвяченої дослідженню сучасних питань германських, романських і слов'янських мов і літератур.
Рекомендовано аспірантам, студентам старших курсів.*

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, необов'язково відображають позицію організаторів Міжвузівської наукової студентської конференції «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур».

Редакційна колегія:

<i>Оленяк М. Я.</i>	<i>– кандидат філологічних наук, доцент</i>
<i>Залужна О. О.</i>	<i>– кандидат філологічних наук, доцент</i>
<i>Юрковська М. М.</i>	<i>– кандидат філологічних наук, доцент</i>
<i>Білецька О. В.</i>	<i>– кандидат філологічних наук, доцент</i>

© ДонНУ імені
Василя Стуса,
2020

АКТУАЛЬНІ СПОСОБИ ТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ НАЙМЕНУВАННЯ ПОНЯТЬ ЗІ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В епоху активної дії інтернету та інформаційних технологій (ІТ) дослідження комп'ютерної лексики є одним з важливих та водночас складних лінгвістичних завдань. З огляду на швидкий розвиток ІТ кількість неологізмів у цій сфері невинно зростає, а разом з ними активізуються й різні способи творення нових слів чи лексичних значень. Тому й необхідно регулярно досліджувати шляхи творення слів та значень, щоб розуміти відповідні номінативні тенденції, зокрема й ті, що простежуємо в німецькій мові.

На відміну від неологізмів зі сфери ІТ англійської мови, німецькомовним учені приділяють значно менше уваги. Можливо, тому, що англійська мова – лінгва франка: її вважають основним джерелом походження ІТ-термінів. Але попри певну схожість усе ж ІТ-неологізми німецької мови унікальні. Доведено, що переважна більшість ІТ-термінів німецької мови походить з мови англійської, що підтверджує і зібраний нами матеріал.

Мовознавці зауважили, що ІТ-лексика англійської мови надходить до мови німецької різними шляхами, серед яких найбільш поширеним вважають калькування. Дослідники звертають увагу й на активну метафоризацію, про що вичерпно пише І. Шилінська [1: 72], власне досліджуючи комп'ютерні терміни англійської мови. Спробуємо спроектувати класифікацію типів метафоричного перенесення, розроблену І. Шилінською, на систему ІТ-неологізмів німецької мови.

В авторській картотеці зібрано понад 100 лексем, що ілюструють різні типи метафоричного перенесення під час творення ІТ-неологізмів німецької мови. Наприклад, редакція журналу *Männersache* [4] вживає поняття *das Jesus-Handy*, визначення якого відсутнє в сучасних словниках німецької мови. Знаходимо тлумачення цього неологізма лише на *Sprachnudel: Wörterbuch der Jetsprache*, в онлайн словнику німецьких жаргонізмів. Цей неологізм тлумачиться як 'das Wundergerät', тобто чудодевайс, та 'iPhone' – девайс марки Apple [2]. Очевидно, цей прилад отримав назву через свою багатофункційність та надзвичайні можливості, що не під силу іншим смартфонам. Простежуємо гротескну схожість між дією цього смартфона та «діяльністю» Господа [1: 72], оскільки син Божий володів такими потужними здібностями, яких ніхто досі не мав.

Неологізм *die Filterblase* – це також зразок калькування з англійської мови (порівн.: *a filter bubble*). Німецький варіант терміну було зафіксовано в словнику неологізмів німецької мови в 2019 році. І в англійській, і в німецькій мовах це слово номінує явище, що має місце в разі, коли користувачі соцмереж та інших онлайн-ресурсів натрапляють лише на персоналізований контент, тобто на такий, який їх особливо цікавить [3]. Унаслідок цього користувачі соцмереж намагаються

ізолюватися від інформації, яка може бути їм неприємна або некорисна. Лексичне значення лексеми *die Filterblase* виникло на основі схожості з бульбашкою за механізмом дії [1: 72]. Справді, якщо щось потрапляє всередину бульбашки, то воно не має контакту із зовнішнім середовищем, стає ізольованим та взаємодіє тільки з тим, що знаходиться всередині бульбашки. Так само й людина ізолюється від непотрібного контенту, отримуючи інформацію тільки про те, що вважає корисним.

Наведемо ще один термін, зафіксований у словнику неологізмів німецької мови, – *viral gehen*. Наведене словосполучення складається із запозиченого з англійської мови прикметника *viral* та компонента *go*, що означає ‘ставати’ – указує на зміну стану. Буквальний переклад – ‘ставати вірусним’. Основне значення цієї лексичної одиниці – ‘надзвичайно швидко розповсюджуватися в інтернеті’. *Viral gehen* належить до групи неологізмів, що набули свого значення на основі актуалізації метафоричної дії [1: 72]: так само, як і вірус швидко поширюється серед людей унаслідок відповідних контактів між ними, так і онлайн відео, фото, пост тощо ширяться інтернетом у результаті певного спілкування, реклами в соцмережах тощо.

Виразним неологізмом німецької мови є й дієслово *facetimen*, що утворене від назви мобільного додатку Facetime, доступного на платформі iOS: *facetimen* означає ‘використовувати Facetime, що дає змогу користувачам здійснювати відеодзвінки’. Лексема *facetime* – активне запозичення: компонент *-n* – дієслівна ознака. *Facetime* буквально перекладається з англійської мови як ‘час облич’. Отже, призначення мобільного додатка, про який йшлося вище, виправдане своєю назвою *facetimen* [1: 72], що мотивовано схожістю за функцією. Неолексема *facetime* називає таку форму спілкування, коли учасники бачать обличчя один одного, що й виправдовує функцію відеодзвінка в додатку Facetime.

Das Listicle – також популярний неологізм німецької мови. Лексема *listicle* в англійській мові утворилася внаслідок телескопії іменників *list* та *article*, що українською мовою перекладають як ‘список’ та ‘стаття’. У німецькій мові маємо *die Liste* та *der Artikel*. ЛЗ цього слова трактують так: ‘це стаття, більша частина якої складається зі списку чи рейтингу’ [3]. Отже, аналіз семантики складників розглянутого слова свідчить, що нове значення виникло на основі схожості за формою [1: 72].

Зважаючи на те, що більшість німецьких ІТ-термінів походить з англійської мови, мотивацію їхнього ЛЗ неможливо дослідити без проведення відповідних паралелей. Усі розглянуті неологізми, а саме: *das Jesus-Handy*, *die Filterblase*, *viral gehen*, *facetimen* та *das Listicle*, прийшли в німецьку мову внаслідок актуалізації метафоризації та запозичення. Щоб зрозуміти мотивацію ЛЗ німецьких неологізмів зі сфери ІТ, необхідно звернутися за відповідною довідкою до англійської мови. Більшість ІТ-неологізмів в обох мовах, як бачимо, були створені на основі метафоризації, зокрема простежуємо схожість за характером, механізмом дії, формою та функцією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шилінська І. Засоби і способи номінації термінів галузі комп'ютерних інформаційних технологій. *Мандрівець*. 2013. № 5. С. 70–73.
2. Jesus-Handy [Електронний ресурс]. URL: <https://www.sprachnudel.de/woerterbuch/jesus-handy> (дата звернення: 15.03.2020).
3. OWID [Електронний ресурс]. URL : <https://www.owid.de/index.jsp> (дата звернення: 17.03.2020).
4. Redaktion Männersache. Jesus-Handy bricht alle Rekorde [Електронний ресурс]. URL: <https://www.maennersache.de/jesus-handy-caviar-preis-23659.html> (дата звернення: 15.03.2020).

*Головенько Віта
Вінниця*

ВІЗУАЛЬНИЙ МОДУС ПЕРЦЕПЦІЇ В ОГЛЯДАХ УКРАЇНСЬКИХ СТРАВ ТА ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ YOUTUBE ВІДЕО АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ БЛОГЕРІВ)

1. *Вступні зауваження*. Людина постійно перебуває у взаємозв'язку із навколишньою дійсністю, що реалізується завдяки дії сенсорних аналізаторів. Як результат, на рівні свідомості відбувається відображення об'єктивної реальності та подальша актуалізація перцептивного процесу (ПП) в мовленні за допомогою одиниць сенсорної лексики (СЛ) [2: 5]. Дослідження СЛ в межах віртуального комунікативного простору надає можливість розглянути особливості її функціонування в розмовному Інтернет-дискурсі, перебіг якого зумовлений специфікою віртуального комунікативного процесу, зокрема процесом продуктивного апелювання відеоблогерами до зорового каналу перцепції глядачів під час опису візуальних, густативних, одоративних, аудіальних та кінестетичних вражень від українських страв і продуктів харчування.

Об'єктом дослідження виступає СЛ в англійській мові, напр., *appetizing* 'апетитний', *beautiful* 'гарний' і под., яка слугує для вербалізації перцептивних вражень, отриманих завдяки роботі зорового аналізатора, в межах розмовного Інтернет-дискурсу.

Предметом дослідження є семантичні особливості СЛ англійської мови на позначення зорових відчуттів, зафіксовані у віртуальному англійськомовному розмовному дискурсі.

Мета роботи полягає у проведенні аналізу зорових сенсоризмів в англійській мові на матеріалі розмовного дискурсу відеоблогу та виявленні особливостей їхньої семантики, функціонування й мотивації.

Матеріалом дослідження слугують 89 од./191 слововж. на позначення зорових відчуттів, дібраних методом суцільної вибірки з відеооглядів українських страв та продуктів харчування англійськомовними блогерами США,